

ชมภูษ หุ่นาค.

ชุมชนจัดการตนเอง = *Self-Governance Community*.

1. การพัฒนาชุมชน. 2. การพัฒนาชุมชน-ไทย. 3. การบริหารรัฐกิจ.

HN49

ISBN 978-616-602-027-4

ลิขสิทธิ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมภูษ หุ่นาค

สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนตุลาคม 2566

จำนวน 200 เล่ม

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

99 หมู่ 18 อาคารโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้น 2 ห้อง 205

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121

โทร. 085-112-6081, 085-112-6968

<http://thammasatpress.tu.ac.th>, e-mail: unipress@tu.ac.th

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ออกแบบปก: นำพล ม่วงอวยพร

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนพฤษภาคม 2565 จำนวน 100 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 เดือนตุลาคม 2566 จำนวน 200 เล่ม

ราคาเล่มละ 350.- บาท

สารบัญ

สารบัญตารางและภาพ	(7)
คำนำ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับชุมชน	2
1.1.1 ความหมายของคำว่า “ชุมชน”	2
1.1.2 ความหมายคำว่า “จัดการตนเอง”	9
1.1.3 ความหมายคำว่า “ชุมชนจัดการตนเอง”	9
1.1.4 ความหมายคำว่า “ท้องถิ่น”	11
1.1.5 ความหมายคำว่า “ชุมชนนิยม”	13
1.1.6 ความหมายคำว่า “การพึ่งพาตนเอง”	14
1.2 ความเป็นมาและวิวัฒนาการของชุมชน	15
1.2.1 ชุมชนก่อนศตวรรษที่ 20	16
1.2.2 ชุมชนในช่วงศตวรรษที่ 20	16
1.2.3 ชุมชนในช่วงศตวรรษที่ 21	17
เอกสารอ้างอิง	20
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์กับชุมชนจัดการตนเอง	23
2.1 ชุมชนจัดการตนเองภายใต้กระบวนการทัศน์ Governance ในทางรัฐประศาสนศาสตร์	25
2.2 รัฐประศาสนศาสตร์พลเมืองกับการจัดการตนเองของชุมชน	41
2.3 องค์คัพพหลากหลายภาคส่วนร่วมกันจัดการชุมชน โดยชุมชนเป็นเจ้าของ	45
เอกสารอ้างอิง	51
บทที่ 3 ชุมชนจัดการตนเองในระดับนานาชาติ	55
3.1 สังคมชุมชนในระดับนานาชาติ	56
3.2 การจัดการอภิบาลโลก	60
3.3 ชุมชนจัดการตนเองในระดับนานาชาติ: สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	61
เอกสารอ้างอิง	69

บทที่ 4	ชุมชนจัดการตนเองของต่างประเทศ	71
4.1	กรณีศึกษาประเทศนิวซีแลนด์	72
4.2	กรณีศึกษาประเทศแถบสแกนดิเนเวีย	77
4.3	กรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น	83
4.4	กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	90
4.5	กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	93
4.6	กรณีศึกษาประเทศอิสราเอล	96
	<i>เอกสารอ้างอิง</i>	102
บทที่ 5	ชุมชนจัดการตนเองของประเทศไทย	105
5.1	การรวมศูนย์อำนาจการปกครอง: รัฐในฐานะผู้ถือหางเสือเรือ	106
5.2	นโยบายเกี่ยวกับชุมชน	110
5.2.1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560	111
5.2.2	ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	114
5.2.3	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	117
5.3	ชุมชนจัดการตนเองในประเทศไทย	118
5.3.1	ชุมชนจัดการตนเองโดยอำนาจรัฐ	118
5.3.2	ชุมชนจัดการตนเองโดยปราศจากอำนาจรัฐ	142
	<i>เอกสารอ้างอิง</i>	163
บทที่ 6	บทสรุปชุมชนจัดการตนเอง	167
6.1	บทสรุปของชุมชนจัดการตนเองของต่างประเทศ	168
6.1.1	บทสรุปชุมชนจัดการตนเองในประเทศนิวซีแลนด์	168
6.1.2	บทสรุปชุมชนจัดการตนเองในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย	169
6.1.3	บทสรุปชุมชนจัดการตนเองในประเทศญี่ปุ่น	170
6.1.4	บทสรุปชุมชนจัดการตนเองในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	170
6.1.5	บทสรุปชุมชนจัดการตนเองในประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	171
6.1.6	บทสรุปชุมชนจัดการตนเองในประเทศอิสราเอล	172
6.2	บทสรุปชุมชนจัดการตนเองของประเทศไทย	173
6.3	เปรียบเทียบชุมชนจัดการตนเองของต่างประเทศและประเทศไทย	175
6.4	รูปแบบชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืนและมั่นคง	178
6.5	ข้อเสนอแนะ	179
	บรรณานุกรม	184
	ดัชนี	197

สารบัญตารางและภาพ

ตารางที่ 2.1	ตารางเปรียบเทียบการบริหารงานภาครัฐในยุคดั้งเดิม การจัดการภาครัฐแนวใหม่และระบบอภิบาล	39
ตารางที่ 5.1	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตร ระหว่าง พ.ศ. 2558-2562	144
ตารางที่ 6.1	เปรียบเทียบชุมชนจัดการตนเองของต่างประเทศและประเทศไทย	176
ตารางที่ 6.2	กลไกการขับเคลื่อนชุมชนจัดการตนเองโดยอำนาจรัฐ	180
ภาพที่ 1.1	จุดพลังในการขับเคลื่อนชุมชน	5
ภาพที่ 4.1	สรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ในประเทศนิวซีแลนด์	76
ภาพที่ 4.2	สรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ในประเทศแถบสแกนดิเนเวีย	83
ภาพที่ 4.3	สรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ในประเทศญี่ปุ่น	89
ภาพที่ 4.4	สรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	92
ภาพที่ 4.5	สรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ในประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	96
ภาพที่ 4.6	สรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ในประเทศอิสราเอล	101
ภาพที่ 5.1	ทุ่งนาในพื้นที่บ้านคลองโยง	130
ภาพที่ 5.2	สหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด	132
ภาพที่ 5.3	โมเดลการขับเคลื่อนคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เข้มแข็งของจังหวัดบุรีรัมย์	138
ภาพที่ 5.4	กระบวนการยกร่างและประกาศใช้ธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี	139
ภาพที่ 5.5	ศูนย์สาธิตการเกษตรร้านค้าชุมชน	156
ภาพที่ 6.1	กุญแจความสำเร็จของชุมชนเกาะไวฮีเกิ (Waiheke Island)	169
ภาพที่ 6.2	กุญแจความสำเร็จของชุมชนในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย	169
ภาพที่ 6.3	กุญแจความสำเร็จของชุมชนเกาะ Hime	170

(8)

ภาพที่ 6.4	กุญแจความสำเร็จของชุมชนหมู่บ้าน “ซองมีซาน (성미산마을)”	171
ภาพที่ 6.5	กุญแจความสำเร็จของชุมชนหมู่บ้าน Nanpu	171
ภาพที่ 6.6	กุญแจความสำเร็จของชุมชน Jietoufen	172
ภาพที่ 6.7	กุญแจความสำเร็จของชุมชน Neicheng	172
ภาพที่ 6.8	กุญแจความสำเร็จของชุมชน Kibbutz	173
ภาพที่ 6.9	กุญแจความสำเร็จของชุมชนคลองโยง จังหวัดนครปฐม	174
ภาพที่ 6.10	กุญแจความสำเร็จของหมู่บ้าน 9 ดี B-CM กรณีศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์	174
ภาพที่ 6.11	กุญแจความสำเร็จของสามพรานโมเดลและศูนย์สาธิตการเกษตรร้านค้าชุมชน	175
ภาพที่ 6.12	รูปแบบชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืนและมั่นคง	179
ภาพที่ 6.13	โครงสร้างร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาชุมชนจัดการตนเอง พ.ศ.	183